

Wettelijke taak en publieke zaak

Beleidsplan 2010-2013
Streekarchief Land van Heusden en Altena

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
1. Inleiding	4
Doel en functie	
Beleidsplan 2000-2010	
Sterke en zwakke punten	
Kerndoelen 2010-2013	
2. Publiek	7
Doelgroepen	
Website	
Studiezaal	
De blik naar buiten	
Externe dienstverlening	
Public relations	
Educatie	
3. Beheer	11
Inventarisatie	
Behoud	
Digitale ontsluiting	
4. Acquisitie en inspectie	14
Acquisitie	
Inspectie	
5. Bedrijfsvoering	15
Personeel	
Vrijwilligers	
Huisvesting	
Automatisering	
Financiën	
Cultureel ondernemerschap	
Samenvatting	19

augustus 2009

Streekarchief Land van Heusden en Altena
Postbus 79
5256 ZH Heusden
info@salha.nl

Studiezaal:
Pelsestraat 17
5256 AT Heusden
0416-661901

Woord vooraf

Het Streekarchief Land van Heusden en Altena beheert namens vier gemeenten het archivalisch erfgoed van deze regio. Als gevolg van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen is de rol van archiefdiensten zoals het Streekarchief in de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. De gebruikers van archieven willen via internet steeds sneller en vollediger antwoord krijgen op hun vragen. Tegelijk zorgt een groter aanbod van informatie ervoor dat het publiek dat op archiefdiensten een beroep doet, breder en diverser is dan ooit tevoren.

Het Streekarchief stelt de komende jaren nadrukkelijk zijn bezoekers centraal, zowel die in de studiezaal als de gebruikers van de website. Ten opzichte van de afgelopen jaren zal dit zich uiten in een grotere beschikbaarheid van digitale informatie in de vorm van inventarissen, foto's, kranten, bevolkingsregisters en bouwdoSSIers. Aan de vraag vanuit de samenleving moet ook worden tegemoetgekomen door het leveren van producten op maat, waarbij kan worden gedacht aan de organisatie van cursussen of ondersteuning bij de totstandkoming van tentoonstellingen en educatieve projecten. Het Streekarchief heeft de potentie en de ambitie een verbindende rol te vervullen tussen (lokale) erfgoedinstellingen, overheidsorganisaties en particuliere initiatieven.

Zulke hoge ambities zijn niet vanzelfsprekend, zeker niet in het licht van de huidige economische omstandigheden. Door de prioriteiten op een verantwoorde manier te herschikken en tegelijkertijd te kiezen voor een ondernemender houding is het toch mogelijk de ambities van het Streekarchief in de komende jaren ten uitvoer te brengen.

Henk Willems
vice-voorzitter

Tom van der Aalst
secretaris

1. Inleiding

Doel en functie

Het Streekarchief Land van Heusden en Altena is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Aalburg, Heusden, Werkendam en Woudrichem. In het werkgebied van het Streekarchief leven bijna honderdduizend inwoners op een oppervlakte van ruim driehonderd vierkante kilometer. Het doel van het Streekarchief – zoals verwoord in de gemeenschappelijke regeling – is driedig:

1.	de zorg voor en het beheer van de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden;
2.	het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte bescheiden, alsmede [op] de werkzaamheden verbonden aan de voorbereiding van de overbrenging van de niet-overgebrachte archiefbescheiden;
3.	het vanuit een centrale archiefbewaarplaats bevorderen van lokaal en streekhistorisch onderzoek.

De eerste twee doelstellingen liggen vast in de Archiefwet 1995, die onder meer bepaalt dat overheidsorganen hun archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat dienen te bewaren en uiterlijk twintig jaar na hun ontstaan moeten overbrengen naar een archiefbewaarplaats. Een belangrijk deel van de archieven en collecties die het Streekarchief beheert, bestaat dan ook uit overheidsarchieven: van gemeenten en hun rechtsvoorgangers, van gemeenschappelijke regelingen en van waterschappen. Deze archieven zijn publiek bezit, en dat betekent dat burgers zo goed mogelijk in staat moeten worden gesteld ze te raadplegen. Het Streekarchief heeft dan ook een belangrijke functie waar het gaat om de transparantie en de toetsbaarheid op lange termijn van het handelen van lagere overheden.

Maar bij de selectie en bewaring van archiefbescheiden spelen ook andere overwegingen een rol, zoals het maatschappelijk en cultuurhistorisch belang. Het Streekarchief beheert of bezit daarom een groot aantal niet-overheidsarchieven en particuliere collecties. Voorbeelden daarvan zijn de archiefbescheiden van families, personen, bedrijven, kerkelijke genootschappen en verenigingen, maar ook heeft het Streekarchief een omvangrijke verzameling beeld- en geluidsmateriaal en beschikt het over een op het werkgebied toegesneden bibliotheek.

De derde doelstelling van het Streekarchief is gemotiveerd door datzelfde cultuurhistorische belang. Er bestaat een grote publieke behoefte aan informatie over het culturele erfgoed, en aan een optimale toegang daartoe.

Beleidsplan 2000-2010

Het nu geldende beleidsplan werd opgesteld in 1999 en heeft betrekking op de periode 2000-2010. Destijds werden de volgende prioriteiten benoemd:

- het voorkómen van informatieverlies door het veiligstellen van oude en moderne media;
- een professionele sturing van verwerving en selectie van archieven;

- inspelen op veranderende verwachtingen van het publiek door digitalisering;
- aandacht voor voorlichting en educatie, in samenwerking met andere culturele instellingen;
- de instelling van een klachtenbank en een bezoekersraad;
- een verbetering van de bedrijfsvoering om het beleidsplan te kunnen realiseren.

Een decennium later kan worden vastgesteld dat aan vrijwel al deze prioriteiten op enige wijze vormgegeven is. Zo zijn in de afgelopen tien jaar veel archieven geïnteriseerd, en is veel werk gemaakt van de restauratie en verfilming van kwetsbare archivalia. Door de introductie van een website kan een breed publiek op een eigentijdse manier worden voorzien van informatie. Daarnaast maakte het Streekarchief in verschillende opzichten een groei door, wat bijvoorbeeld zichtbaar is aan de nieuwe behuizing, de omvang van de bewaarde archieven, en de personele sterkte en de daarmee samenhangende slagvaardigheid van de organisatie.

Sterke en zwakke punten

De belangrijkste kwaliteit van het Streekarchief is onmiskenbaar de *eigen collectie*. De bewaarde archieven en verzamelingen beslaan een lange periode van de veertiende eeuw tot heden, en meer dan wat ook bieden ze een directe toegang tot het rijke en boeiende verleden van het Land van Heusden en Altena. Een ander punt waarop het Streekarchief sterk naar voren komt, is de kennis die in huis aanwezig is van actuele ontwikkelingen op het gebied van het *digitale informatiebeheer*. Een derde element dat in het oog springt, is de open opstelling van het Streekarchief naar de samenleving. Een treffende illustratie van de manier waarop de *externe dienstverlening* in de laatste jaren gestalte heeft gekregen, is de toekenning van de landelijke 'Week van de Geschiedenisprijs' in 2007.

Toch zijn er ook onderdelen waarop het Streekarchief minder sterk naar voren komt. Er is de laatste jaren niet adequaat genoeg ingespeeld op de vele en snelle ontwikkelingen op het gebied van de ontsluiting van archieven en collecties. Dit komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in het (in vergelijking met andere archiefinstellingen) geringe aantal archiefbestanden dat via de website raadpleegbaar is. Weliswaar zijn hier de nodige voorbereidende stappen gezet, maar dit laat onverlet dat 'digitale ontsluiting' in de komende beleidsperiode de volle aandacht dient te krijgen opdat bestaande mogelijkheden beter benut worden. De hoge aantallen 'virtuele bezoekers' die gebruik maken van websites van archiefdiensten wijzen op een enorme behoefte bij het publiek om op een eigentijdse wijze te worden benaderd. Het Streekarchief wil zich in dit opzicht kunnen meten met andere (regionale) archiefdiensten.

Verbetering is ook wenselijk waar het gaat om de betrokkenheid van het Streekarchief bij het beheer van digitale archivalia door de aangesloten gemeenten. De digitalisering van de gemeentelijke administraties zal in de komende beleidsperiode een snelle ontwikkeling doormaken. In het digitale tijdperk kan de archivaris niet langer afwachten tot de wettelijke overbrengings-termijn verstreken is. Hij of zij moet zich daarentegen vanaf het moment van ontstaan van *digital born* archiefbescheiden (dat zijn documenten die digitaal tot stand komen) proactief opstellen waar het gaat om de creatie en het beheer van documenten en bestanden. Om te voorkomen dat in de nabije toekomst tegen hoge kosten 'digitale archeologie' moet worden bedreven, is intensiever overleg

tussen het Streekarchief en de gemeentelijke DIV- en ICT-afdelingen noodzakelijk.

Een derde verbeterpunt houdt verband met het ondernemerschap dat culturele instellingen in toenemende mate op zich nemen. Het Streekarchief wil de uitdaging aangaan om in de komende jaren – naast de bestaande bijdragen van de aangesloten gemeenten – het publiek op maat te bedienen en daarmee meteen andere inkomstenbronnen aan te boren. Deze koerswijziging vormt een eerste stap op weg naar een meer kostendekkende dienstverlening. Te denken valt aan inkomsten uit inventarisatiewerkzaamheden, uit het adviseren over inspectie aan gemeenten buiten het eigen werkgebied, uit het organiseren van cursussen en uit subsidies. Een succesvolle verwerving van aanvullende inkomsten draagt bij aan de realisering van de ambities van het Streekarchief.

Kerdoelen 2010-2013

Het spreekt voor zich dat het Streekarchief zijn sterke punten blijft ontwikkelen en er tegelijk naar streeft om zich te verbeteren waar het de minder sterke punten betreft. Op basis van de hierboven gegeven sterkte-zwakteanalyse kunnen zodoende vier kerndoelen worden geformuleerd, waarop het Streekarchief zich in de periode 2010-2013 met nadruk wil richten:

1. Digitale ontsluiting

Op het gebied van de digitale ontsluiting van de archieven en collecties moet tot 2013 een flinke slag worden gemaakt. Concreet betekent dit dat alle bestaande archiefinventarissen en plaatsingslijsten worden ingevoerd in het archieven-beheersysteem; dat alle inventarissen in overeenstemming worden gebracht met in de hedendaagse archivaliek toonaangevende internationale standaarden zoals EAD, ISAD en ISAAR; dat de digitalisering, beschrijving en beschikbaarstelling van de collectie Beeld en Geluid in verhoogd tempo ter hand genomen wordt; en dat ook andere bestanden *online* toegankelijk worden, zoals de bevolkingsregisters en de bouwdoSSIers.

2. Digitaal informatiebeheer

Met het oog op een duurzame informatievoorziening moet het overleg tussen Streekarchief en de aangesloten gemeenten op het gebied van het digitale informatiebeheer sterk worden geïntensiveerd.

3. Cultureel ondernemerschap

Het Streekarchief richt zich meer dan voorheen op het cultureel ondernemerschap. Zowel de eigen collectie als de kennis en ervaring die binnen de archiefdienst beschikbaar is, biedt hiervoor uitstekende mogelijkheden.

4. Toegang voor een breed en divers publiek

Een zo groot en divers mogelijk deel van de samenleving moet kennis kunnen nemen van het cultuurhistorisch erfgoed van het Land van Heusden en Altena. Het Streekarchief wil inspelen op de trend dat het publiek verwacht dat een archiefdienst zijn collectie niet uitsluitend beheert maar ook presenteert.

2. Publiek

In de afgelopen jaren heeft het Streekarchief er veel aan gedaan om zijn collectie onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Het Streekarchief wil in de komende beleidsperiode onverminderd inspelen op de vraag uit de samenleving naar toegang tot de bronnen van het cultuurhistorisch erfgoed. Om dit te verwezenlijken, worden de volgende middelen ingezet: verbetering van de website, optimalisering van de dienstverlening in de studiezaal, en het nog verder verhogen van de kwaliteit van de externe dienstverlening. Om het effect van deze inspanningen te kunnen meten, moet zowel aan het begin als aan het einde van de beleidsperiode een onderzoek worden gedaan naar de naamsbekendheid en de mate van tevredenheid van de klanten van het Streekarchief.

Doelgroepen

Sinds het jaar 2000 is het aantal bezoekers van het Streekarchief aanzienlijk gestegen. De laatste jaren is het bezoekersaantal min of meer stabiel: in 2008 brachten 560 bezoekers in totaal 1270 bezoeken. Het internet heeft op het aantal studiezaalbezoekers zowel een remmende als een stimulerende werking. Hoewel het vaker mogelijk is de gezochte gegevens via de website te achterhalen, leidt het vergrote aanbod aan online informatie tegelijkertijd steeds meer tot een fysiek bezoek aan de studiezaal. De ervaring leert bovendien dat bezoekers van de studiezaal tegenwoordig een intensievere begeleiding wensen dan voorheen. Het streven naar een breder en diverser publiek moet er in de komende beleidsperiode toe leiden dat op de archieven en collecties van het Streekarchief veel vaker een beroep wordt gedaan. Naar verwachting kan het bezoekersaantal in 2013 zijn gegroeid naar jaarlijks achthonderd fysieke bezoekers, die in totaal minstens vijftienhonderd bezoeken brengen. Het aantal virtuele bezoekers, dat op dit moment jaarlijks circa 20.000 bedraagt, kan naar verwachting stijgen naar minimaal 100.000, zo leert een vergelijking met de digitale bezoekerscijfers van andere archiefinstellingen.

De klanten van het Streekarchief kunnen in grote lijnen worden ondergebracht in zes categorieën of doelgroepen (die elkaar vanzelfsprekend gedeeltelijk overlappen): de aangesloten gemeenten; 'recht- en bewijszoekende burgers'; genealogen; onderzoekers; cultuurhistorisch geïnteresseerden; scholieren. Die doelgroepen worden hieronder besproken, waarbij steeds wordt aangegeven op welke manier de dienstverlening aan deze groepen op gericht wijze kan worden versterkt.

Een eerste doelgroep bestaat uit de aangesloten gemeenten zelf. Het Streekarchief vormt letterlijk het geheugen van de lokale overheden. Gemeentebesturen doen daarop een beroep voor hun eigen informatiebehoefte, maar zij gebruiken het archief ook als instrument om de eigen burgers in staat te stellen bepaalde doelen te bereiken. De dienstverlening richting de gemeenten bestaat onder meer uit de advisering in het voortraject van de wettelijke overbrenging van overheidsarchieven. Deze advisering wordt specifiek versterkt met betrekking tot het proces van digitalisering.

Een tweede categorie bezoekers wordt gevormd door de 'recht- en bewijszoekende burger', die bijvoorbeeld een beroep doet op het Streekarchief om een kopie te bemachtigen van de bouwtekening van zijn huis, om een

bestemmingsplan op te vragen of om een vergunning in te zien die deel uitmaakt van een waterschapsarchief. Deze burgers beschouwen het Streekarchief vaak als een verlengstuk van de balie Burgerzaken van het gemeentehuis. Hun bezoek is in de meeste gevallen van relatief korte duur. Niet zelden is sprake van een eerste kennismaking met het Streekarchief. Deze doelgroep wordt in de komende jaren bediend met de digitalisering van de bouwdoSSIers.

De derde doelgroep wordt gevormd door bezoekers die familie- of stamboom-onderzoek doen. Het bezoek van deze genealogen is vaak van lange duur. De dienstverlening aan deze categorie zal aanzienlijk verbeterd worden wanneer via de website de bevolkingsregisters raadpleegbaar worden.

De vierde categorie bezoekers bestaat uit mensen met een historische belangstelling. Het gaat zowel om liefhebbers als om professionele onderzoekers, en hun vraag kan meer of minder diepgaand zijn. Het gaat hier om de ondernemer die wil weten in welk jaar zijn zaak is opgericht; om de huiseigenaar die op zoek is naar een oude afbeelding van zijn woning; om de scholier die een werkstuk voorbereidt of om de wetenschapper die werkt aan een artikel of dissertatie. Deze doelgroep is erbij gebaat dat zoveel mogelijk informatie over de archieven en collecties via de website beschikbaar wordt gesteld. Hierbij valt in de eerste plaats te denken aan inventarissen en plaatsingslijsten, maar ook kunnen beknopte handleidingen worden geboden over het gebruik van bijvoorbeeld de oud-rechterlijke of de waterschapsarchieven.

Een vijfde doelgroep wordt tegenwoordig in veel archiefinstellingen omschreven als 'grasduiners': mensen met belangstelling voor allerlei aspecten van cultuurhistorie, die graag hapklare historische informatie consumeren in de vorm van lezingen, cursussen, boekpresentaties etcetera. Deze doelgroep wordt bijvoorbeeld gevormd door de bezoekers van de Landelijke Archiefendag en de deelnemers aan de cursus Streekgeschiedenis. Om deze doelgroep te blijven aanspreken, moeten dergelijke activiteiten – al dan niet in samenwerking met andere erfgoedorganisaties – steeds vernieuwd worden.

Een zesde categorie bezoekers bestaat uit scholieren die het Streekarchief in groepen bezoeken. De ervaring leert dat met deze educatieve bezoeken een heel nieuw publiek bereikt wordt: niet alleen de leerlingen en leerkrachten zelf, maar indirect ook de ouders van de scholieren. Door met meer scholen in contact te treden, kan deze doelgroep verder worden uitgebreid. Het bezoek van grote groepen is zodanig intensief dat dit uitsluitend mogelijk is wanneer er formatie beschikbaar is op het gebied van educatie.

Website

De huidige website is in 2008 in gebruik genomen. In combinatie met de geheel nieuwe huisstijl is dit voor de komende jaren een uitstekend instrument om de klantenkring van het Streekarchief uit te breiden, om deze klanten te informeren en ze te helpen door bronnen op afstand toegankelijk en zelfs raadpleegbaar te maken. Zo biedt de website op dit moment al databases met gegevens uit de bouwdoSSIers en de doop-, trouw- en begraafregisters, en is een groot aantal jaargangen van het *Nieuwsblad voor het Land van Heusden en Altena, de Langstraat en de Bommelerwaard* online raadpleegbaar. In de komende beleidsperiode worden meer bestanden gedigitaliseerd en raadpleegbaar en doorzoekbaar gemaakt, zoals de bevolkingsregisters, de bouwdoSSIers en de collectie Beeld en Geluid.

Met het oog op het hierboven al gesignaleerde verschijnsel dat een toenemend aanbod van informatie via de website meer vraag van bezoekers oplevert, is het

van groot belang dat de gegevens die via de website worden aangeboden, zoveel mogelijk toegankelijk zijn voor zoeksystemen zoals Google.

Door het opnemen van de al genoemde gebruikershandleidingen over specifieke onderwerpen zoals de genealogische bronnen, de oud-rechterlijke archieven en de waterschapsarchieven, wordt de dienstverlening via de website verder verbeterd. Ook kan een aantal pagina's van de website in het Engels worden aangeboden.

Studiezaal

De huisvesting die in 2005 in gebruik genomen werd, biedt een ruime en prettige studiezaal met twintig zitplaatsen. Het niveau van dienstverlening aan de fysieke bezoekers van het Streekarchief is goed te noemen, maar verbetering is mogelijk. Momenteel is steeds minstens een medewerker in de studiezaal aanwezig, maar wanneer stukken uit het depot worden gehaald, vermindert het toezicht op de studiezaal. Verbetering is mogelijk door een flexibeler gebruik van werkplekken en door *alle* medewerkers meer bij de gang van zaken in de studiezaal te betrekken. Het mes snijdt hierbij aan twee kanten: de binnen de dienst aanwezige expertise komt meer ten goede aan de klant, en bovendien houden alle medewerkers beter voeling met de vraag en de wensen van bezoekers.

De blik naar buiten

Het Streekarchief Land van Heusden en Altena is zoals vrijwel alle hedendaagse archiefinstellingen doordrongen van de noodzaak de blik naar buiten te richten en zijn taken en activiteiten zo goed mogelijk af te stemmen op de vraag uit de samenleving. Die vraag is zowel afkomstig van gemeentelijke overheden als van niet-overheidsinstellingen. Het Streekarchief heeft de potentie en de ambitie een verbindende rol te vervullen tussen (lokale) erfgoedinstellingen, overheidsorganisaties en particuliere initiatieven. De ontwikkelingen rond museum Het Gouverneurshuis in Heusden bijvoorbeeld zouden goede mogelijkheden kunnen bieden om via samenwerking het publieksbereik van het Streekarchief te vergroten. Het is daarom zaak dat ook in de nabije toekomst stevig wordt ingezet op de trits externe dienstverlening, public relations en educatie.

Externe dienstverlening

Onder externe dienstverlening verstaat het Streekarchief onder meer het organiseren van cursussen en de inhoudelijke facilitering van uiteenlopende projecten op het erfgoedterrein zoals tentoonstellingen, publicaties of herdenkingen. Dergelijke activiteiten kunnen worden geïnitieerd door andere partijen maar ook door het Streekarchief zelf. Heel vaak wordt nauw samengewerkt met andere organisaties die actief zijn op het gebied van het cultuurhistorisch erfgoed. De inzet van het Streekarchief op het terrein van de externe dienstverlening heeft recent bijvoorbeeld geleid tot:

- het organiseren van een succesvolle cursus Streekgeschiedenis;
- het organiseren van uiteenlopende activiteiten in het kader van de Landelijke Archiefendag en de Week van de Geschiedenis;
- het bieden van inhoudelijke ondersteuning bij de voorbereiding van de Open Monumentendagen in de vier aangesloten gemeenten;
- het inrichten van een tentoonstelling in het Andries Visserhuis in Werkendam;
- het participeren in een reminiscentieproject voor ouderen uit verzorgings-
tehuizen in het Land van Altena.

In veel gevallen maken deze en vergelijkbare activiteiten deel uit van het culturele en welzijnsbeleid van de aangesloten gemeenten. De verdere ontwikkeling van de externe dienstverlening van het Streekarchief sluit bovendien goed aan op het geambieerde cultureel ondernemerschap in de komende jaren. Afgezien van de jaarlijks terugkerende Landelijke Archievendag, Week van de Geschiedenis en Open Monumentendagen moet daarbij gewerkt worden aan een meer gestructureerde aanpak wat betreft het cursusaanbod en de herinneringsprojecten voor ouderen.

Public relations

Het is van groot belang dat het publiek zich bewust is van de taken en activiteiten van het Streekarchief. Het Streekarchief dient dus de buitenwereld te informeren, en daar leent zich de website uitstekend voor. Daarnaast bieden de lokale en regionale media een goed podium om het publiek te informeren over wat er in het Streekarchief gebeurt. Het is van belang dat de public relations kunnen worden verzorgd door een specifiek daartoe aangewezen medewerker, zodat het mogelijk is om het contact met de media op duurzame wijze vorm te geven.

Educatie

Het bereiken van scholieren is een belangrijk middel bij het streven naar een groter en diverser publiek. Educatieve activiteiten moeten leiden tot toenemend archiefbezoek; kinderen die vandaag geïnteresseerd raken in de geschiedenis van hun eigen omgeving zijn immers de bezoekers van morgen, en niet zelden nemen ze hun ouders mee.

De belangrijkste doelstelling van educatieve activiteiten is scholieren kennis te laten maken met het werk en de functie van een archief door een bezoek aan het Streekarchief. De huisvesting leent zich daartoe uitstekend. Sinds enkele jaren is erfgoededucatie onderdeel van het curriculum van middelbare schoolopleidingen. De voorbereiding van scholieren op het bezoek vindt plaats in de les, en idealiter vormt een excursie naar het Streekarchief onderdeel van een groter project. Op deze manier heeft er in de afgelopen jaren naar tevredenheid van alle betrokkenen een jaarlijks bezoek plaatsgehad van brugklassers van het Willem van Oranjecollege in Wijk en Aalburg.

Andere voorbeelden van de educatieve activiteiten van het Streekarchief zijn het ontwikkelen van een op het onderwijs af te stemmen historische canon van Werkendam en de totstandkoming van een 'leskist' over Heusden voor leerlingen in het basisonderwijs.

De basis om de dienstverlening aan scholen in het primair en voortgezet onderwijs verder uit te bouwen is ook gelegd door de actieve participatie van het Streekarchief in stuurgroepen voor de cultuurmarktplaatsen in de gemeenten Heusden, Werkendam en Woudrichem.

De activiteiten van het Streekarchief op het vlak van educatie moeten in de komende beleidsperiode nader worden uitgewerkt in een educatief beleidsplan.

3. Beheer

Onder beheer wordt hier achtereenvolgens verstaan inventarisatie, behoud en digitale ontsluiting.

Inventarisatie

In het vorige beleidsplan was betrekkelijk veel plaats ingeruimd voor de inventarisatie van archieven. Prioriteit werd gegeven aan de beschrijving van verschillende bestuurlijke archieven uit de periode 1811 tot circa 1930 en oud-rechterlijke archieven uit de periode tot 1811. Vastgesteld kan worden dat deze archieven daadwerkelijk zijn geïnventariseerd, met uitzondering van het oud-rechterlijk archief van Heusden, waarvan de bewerking vanwege de grote omvang en een personeelwisseling nog niet is afgerond.

Het inventariseren krijgt in de komende beleidsperiode minder aandacht. Dit is het gevolg van de hedendaagse technologische ontwikkelingen: steeds meer tijd is gemoeid met werkzaamheden die verband houden met de digitale ontsluiting van de archieven en collecties van het Streekarchief. Te denken valt onder meer aan het onderhouden van de website, het invoeren en bijhouden van de archiefinventarissen in het archievenbeheersysteem, of het beschrijven van grote aantallen foto's (meer over de digitale ontsluiting hieronder).

Desalniettemin kunnen enkele archieven worden aangewezen waarvan de inventarisatie zeker gewenst is, zoals het dorpsarchief van Drongelen over de periode 1667-1813; een aanvulling op het archief van de heerlijkheid Oudheusden, Elshout en Hulten; het archief van het Streekarchief; de archieven van de parochies Haarsteeg en Nieuwkuijk; en een overzichtelijke hoeveelheid losse stukken die grotendeels kunnen worden beschouwd als aanvullingen op andere archieven. Waar financiële bijdragen van derden kunnen worden verworven voor de inventarisatie van een particulier archief, kan hieraan voorrang worden gegeven. Met het oog op de verdere toekomst wordt in de komende beleidsperiode voor alle niet-geïnventariseerde archieven in kaart gebracht op welke manier ze ontsloten dienen te worden.

Behoud

Het onderdeel behoud heeft betrekking op de preventieve conservering van de collectie en op restauratie van afzonderlijke archiefbescheiden. Bij de preventieve conservering draait het om zaken als de beheersing van het klimaat in het depot, maatregelen ter voorkoming van blootstelling aan licht, schimmels en insecten, maar ook de verpakking van archieven en de omgang met archiefstukken door medewerkers en bezoekers van de studiezaal.

Omdat momenteel een goed zicht op de toestand van de collectie als geheel ontbreekt, wordt in de komende beleidsperiode steekproefsgewijs een schadeinventarisatie gemaakt, op grond waarvan een behoudsplan voor alle aanwezige archiefbestanden wordt samengesteld. Op basis van dit plan van aanpak voor de lange termijn kan worden bepaald hoe het archivalische erfgoed van het Land van Heusden en Altena zo goed mogelijk voor de toekomst kan worden veiliggesteld. Het moet daarom onderdeel gaan vormen van een volgend beleidsplan, over de periode vanaf 2013. Hierop vooruitlopend kan nu al worden vastgesteld dat de noodzaak tot preventieve conservering het grootst is bij de gemeentelijke

archieven uit de periode 1850-1950. Deze archieven zijn vaak nog niet verpakt in zuurvrije omslagen en dozen, en in veel gevallen zijn ze nog niet ontdaan van nietjes, paperclips en plastic verpakkingsmaterialen, zodat ze worden bedreigd door de inwerking van roest en weekmakers. De aandacht richt zich tot 2013 dan ook in hoofdzaak op het opschonen en herverpakken van deze archieven.

Gezien de zojuist genoemde aandacht voor herverpakking en in afwachting van het behoudsplan krijgt de restauratie van archiefstukken in de komende beleidsperiode iets minder prioriteit. Het is daarom verantwoord om de komende jaren het restauratiebudget structureel te verkleinen, waarbij er vanzelfsprekend voldoende ruimte blijft om dringende schadegevallen door een restauratie-atelier te laten behandelen. Ook worden minder middelen gereserveerd voor de verfilming van archivalia dan vroeger het geval was. Vanuit het oogpunt van behoud staat hier tegenover dat meer archiefbestanden worden gedigitaliseerd.

Digitale ontsluiting

Zoals al werd vermeld, valt er de laatste jaren een verschuiving te signaleren in de werkzaamheden van de medewerkers van het Streekarchief. Het bijhouden van het archievenbeheersysteem en de koppeling hiervan naar de eigen website vragen veel aandacht. Om die reden wordt er bewust voor gekozen om in vergelijking met de vorige beleidsperiode minder nadruk te leggen op de vervaardiging van archiefinventarissen en juist meer op de werkzaamheden die kunnen worden samengevat onder de noemer 'digitale ontsluiting'.

Op dit moment zijn ruim tweehonderd inventarissen en plaatsingslijsten opgenomen in het archievenbeheersysteem Ruurd, dat het mogelijk maakt om deze bestanden conform de internationaal erkende EAD-standaard (*Encoded Archival Description*) op een overzichtelijke manier via de website te publiceren. Er resteren nog zo'n vijftig inventarissen die wel op papier maar nog niet via Ruurd beschikbaar zijn. De invoer hiervan krijgt in de komende jaren de volle aandacht.

Bovendien moet van alle aanwezige archieven en collecties – dus ook de niet-geïnterpreteerde! – een via de website raadpleegbare toegang worden vervaardigd. Met inbegrip van de collectie Beeld en Geluid beheert het Streekarchief op dit moment circa 550 verschillende archiefblokken, waarvoor met dat doel korte samenvattingen moeten worden gemaakt. De beschrijvingen van al deze archiefblokken worden voorzien van informatie over de archiefvormer(s). Dit gebeurt overeenkomstig de ISAAR(CPF)-richtlijnen (*International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families*).

Om ook de resterende jaargangen van het *Nieuwsblad* (en mogelijk enkele andere kranten) via de website ter beschikking te kunnen stellen, wordt gezocht naar externe financiering. Te denken valt hier aan subsidie en de aanwezigheid van reclame op dat gedeelte van de website waar de kranten te vinden zijn.

Wat betreft de collectie Beeld en Geluid moet in de jaren 2010-2013 een volgend gedeelte van het aanwezige beeldmateriaal worden gedigitaliseerd en beschreven. Van de naar schatting 70.000 afbeeldingen zijn er op dit moment een kleine 41.000 gescand. Ruim 12.000 hiervan zijn voorzien van een beschrijving, en daarvan zijn er weer zo'n 5.500 gecontroleerd en via de website toegankelijk gemaakt. De verdere scanning van foto's is afhankelijk van beschikbare middelen, de beschrijving in hoge mate van de inzet van vrijwilligers. Het streven is om de procedure van het beschrijven te vereenvoudigen, zodat de foto's sneller op de website beschikbaar komen.

De toenemende beschikbaarheid van beeldmateriaal via de website maakt het verder wenselijk dat in de komende jaren een beter zicht wordt verkregen op de

situatie met betrekking tot auteursrechten die rusten op het materiaal in de collectie Beeld en Geluid.

Een belangrijke inhaalslag op het gebied van de digitale ontsluiting denkt het Streekarchief te kunnen maken met de digitalisering van de bevolkingsregisters en de bouwdoSSIers. Voor beide beoogde projecten zijn onlangs subsidies verworven, die voor de bevolkingsregisters vrijwel geheel kostendekkend zijn; met de inzet van vrijwilligers kan dit project worden gerealiseerd. Daarentegen vergt het digitaliseren van de bouwdoSSIers vanwege de grote omvang aanzienlijke aanvullende investeringen. Het is de bedoeling dat de aangesloten gemeenten hierin naar eigen keuze gaan participeren.

De collectie boeken en tijdschriften van het Streekarchief is sinds kort geheel ontsloten via de website. Hieraan dient een vervolg te worden gegeven door de bestaande titelbeschrijvingen te perfectioneren en het trefwoordensysteem te herzien. Aan de zogeheten 'collectie-LHA', die bestaat uit publicaties die direct betrekking hebben op het Land van Heusden en Altena, wordt hierbij voorrang gegeven.

In de komende beleidsperiode moet ten slotte ook duidelijk worden of, en zo ja hoe het archievenbeheersysteem Ruurd geheel of gedeeltelijk zal worden vervangen. Naar het zich laat aanzien is de wenselijkheid om tot vervanging over te gaan het grootst waar het gaat om de collectie Beeld en Geluid. Voordat hierover een beslissing wordt genomen, moet worden geïnventariseerd wat er komt kijken bij een conversie van de gegevens in het huidige systeem naar een nieuw systeem, en hoe een dergelijke conversie zo geruisloos mogelijk kan verlopen.

4. Acquisitie en inspectie

Acquisitie

Wat betreft de verwerving van overheidsarchieven moet in de komende jaren de overbrenging van deze archieven op het vereiste (wettelijke) niveau worden gebracht. Het betreft enkele honderden strekkende meters aan archief, die uiterlijk 2013 naar het Streekarchief komen. Dit heeft vanzelfsprekend de nodige gevolgen voor de behoefte aan depotruimte (zie hierna).

Meer structuur moet worden aangebracht in de verwerving van niet-overheidsarchieven. Om een evenwichtiger selectie van particuliere archieven mogelijk te maken, wordt een beredeneerd acquisitieplan opgesteld. Van de archieven die het Streekarchief nu al beheert, dient de juridische status (eigendom/bruikleen) in kaart te worden gebracht. Waar deze status onduidelijk is, moeten zoveel mogelijk nieuwe afspraken over de eigendom worden gemaakt.

Inspectie

De inspectietaken van het Streekarchief zijn verankerd in de Archiefwet en in de gemeenschappelijke regeling. In de persoon van de archiefinspecteur ziet het Streekarchief toe op de archiefvorming en het informatiebeheer van de deelnemende gemeenten en brengt daarover advies uit. Dit toezicht betreft bijvoorbeeld de condities waaronder de nog niet overgebrachte gemeentelijke archieven worden bewaard. Ook worden de gemeenten geadviseerd over de selectie en overbrenging van archiefbescheiden, waartoe door de inspecteur *Eisen en normen voor de overbrenging van gemeentearchieven* zijn opgesteld. Hierin wordt bijvoorbeeld uitgewerkt dat de archieven in goede, geordende en toegankelijke staat naar het Streekarchief worden overgebracht. In het zogenaamde registratorenoverleg tussen archiefinspecteur en gemeentelijke DIV-hoofden wordt structureel vormgegeven aan de ambtelijke afstemming op dit terrein.

Hierboven werd al aangegeven dat het Streekarchief een actievere rol ambiëert bij het digitale informatiebeheer van de aangesloten gemeenten. Tijdig moet een strategie worden bepaald voor de omgang met *digital born* documenten, omdat in het *records continuum* immers geen onderscheid wordt gemaakt tussen een dynamische en statische levensfase van digitale documenten. Om een duurzame informatievoorziening van de lokale overheden in het Land van Heusden en Altena te garanderen, dient het Streekarchief nauwer betrokken te raken bij de ICT-keuzes die in de aangesloten gemeenten worden gemaakt. In het bijzonder gaat de aandacht daarbij uit naar de gevolgen van deze keuzes voor het huidige en toekomstige data- en metadatabeheer. Het Streekarchief kiest hierin een proactieve houding door structureel overleg op dit punt te initiëren, maar is natuurlijk afhankelijk van de bereidheid van de aangesloten gemeenten het Streekarchief bij de te maken keuzes te betrekken. Hier ligt een grote verantwoordelijkheid voor de archiefdienst én voor de gemeenten.

5. Bedrijfsvoering

Het Streekarchief Land van Heusden en Altena telt acht medewerkers, verdeeld over 6,8 formatieplaatsen (begroting 2010). De organisatie heeft een begroting van 656.361 Euro (begroting 2010). Onder de noemer bedrijfsvoering worden hier achtereenvolgens besproken: personeelszaken, vrijwilligers, de huisvesting, automatisering en financiën.

Personeel

Op het gebied van personeelszaken wordt het Streekarchief ondersteund door de afdeling personeelszaken van de zetelgemeente Aalburg. Het beleid van het Streekarchief is er op gericht dat iedere medewerker zich door het volgen van opleidingen, het deelnemen aan cursussen en het bezoeken van relevante congressen en symposia kan ontwikkelen in de uitoefening van zijn of haar werkzaamheden.

Dat in dit beleidsplan andere prioriteiten worden aangewezen dan in het vorige, heeft een gedeeltelijke verschuiving tot gevolg in de invulling van taken. Zo zal een grotere toegankelijkheid van de archieven en collecties in de komende jaren niet in de eerste plaats worden bewerkstelligd door de inventarisatie van archieven, maar veeleer door werkzaamheden op het vlak van digitale ontsluiting. De formatie van het Streekarchief is per 1 januari 2010 als volgt:

Functie	FTE
Streekarchivaris	1
Senior Medewerker Archiefbeheer	1
Archiefinspecteur	1
Senior medewerker externe dienstverlening	0,78
Archivist Beeld en Geluid	0,67
Studiezaalmedewerker	0,89
Medewerker Behoud en Beheer	1
Secretarieel Medewerker	0,44

Vrijwilligers

Dankzij de grote inzet van ongeveer twintig vrijwilligers is het Streekarchief in staat doelen te bereiken die anders niet haalbaar zouden zijn. Onlangs konden twee grote ontsluitingsprojecten worden afgesloten, namelijk van de informatie uit doop-, trouw- en begraafregisters en van de gegevens uit de bouwdoosiers. Beide omvangrijke bestanden zijn door middel van een database via de website doorzoekbaar.

Nu deze projecten onlangs zijn afgerond, is het tijd voor nieuwe initiatieven. Voor de komende beleidsperiode zijn twee ambitieuze projecten gepland: het digi-

taliseren van de bevolkingsregisters en de bouwdoSSIers. Hiervoor wil het Streekarchief opnieuw een beroep doen op vrijwilligers. Wat betreft de bevolkingsregisters staat niets de uitvoering nog in de weg. Het lijkt haalbaar dit project uiterlijk in 2013 af te ronden. Voor de digitalisering van de bouwdoSSIers is dat lastiger in te schatten. Het welslagen hiervan is niet alleen afhankelijk van de inzet van vrijwilligers (ten behoeve van de voorbereiding van het scantraject), maar ook van de bereidheid bij de aangesloten gemeenten om de digitalisering financieel te ondersteunen.

Een al langer lopend vrijwilligersproject wordt ook in de komende beleidsperiode gecontinueerd. Ruim tien vrijwilligers, die afkomstig zijn uit verschillende plaatsen in het Land van Heusden en Altena, houden zich bezig met de beschrijving van reeds gedigitaliseerde foto's uit de collectie Beeld en Geluid. Na controle van deze beschrijvingen kunnen de afbeeldingen via de website worden gepubliceerd. Het aantal nog te beschrijven foto's is zodanig hoog dat de afronding van dit project de termijn van de komende beleidsperiode overstijgt.

Huisvesting

Het Streekarchief is gevestigd in het voormalige stadhuis van Heusden aan de Pelsestraat 17 te Heusden. Dit onderkomen wordt gedeeld met het Heusdens Bureau voor Toerisme. De huurovereenkomst met de gemeente Heusden loopt tot en met 2026, zodat het Streekarchief zich voorlopig van een goede huisvesting verzekerd weet. Met twintig zitplaatsen in de studiezaal kan de beoogde groei van het aantal bezoekers goed worden opgevangen.

Aangezien de in Heusden beschikbare depotruimte van 1735 strekkende meter ontoereikend is, wordt sinds enkele jaren aanvullende depotruimte gehuurd in het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) te 's-Hertogenbosch. De behoefte aan depotruimte zal aanmerkelijk toenemen, wanneer uiterlijk 2013 alle overheidsarchieven conform de wettelijke bepalingen naar het Streekarchief zijn overgebracht. De dan bestaande behoefte aan externe depotruimte (dus naast het depot aan de Pelsestraat) bedraagt dan naar schatting ruim één strekkende kilometer. Zowel de huidige meerjarenbegroting als het huurcontract met het BHIC voorzien in een stijging van 50 meter per jaar, wat betekent dat eind 2015 in het BHIC 880 meter wordt gehuurd. Dat is onvoldoende, maar een groter punt van zorg zijn de kosten die hiermee gemoeid zijn. Bij de meest recente gemeentearchieven – die door de administraties zelf nog vaak geraadpleegd worden – moet namelijk rekening worden gehouden met een tarief voor opslag én dienstverlening, welk tarief aanzienlijk hoger ligt dan het huidige tarief, dat uitsluitend betrekking heeft op de opslag. Daarbij komen nog meer kosten, wanneer ook sprake is van uitlening (aan gemeenten) van deze doSSIers. In de komende beleidsperiode zal op dit punt een knoop moeten worden doorgehakt, waarbij de volgende scenario's denkbaar zijn:

- a) blijven huren in het BHIC (of elders);
- b) het opnieuw in gebruik nemen van het oude archiefdepot aan de Demer te Heusden, dat mogelijk kan worden gehuurd van de gemeente Heusden;
- c) de nieuwbouw van een eigen depot.

Automatisering

Het Streekarchief heeft voor de ICT-infrastructuur en het technisch beheer hiervan een overeenkomst gesloten met de gemeente Heusden.

Zoals in de paragraaf 'Digitale ontsluiting' al ter sprake kwam, moet in de komende beleidsperiode rekening gehouden worden met de (gedeeltelijke) vervanging van het huidige archievenbeheersysteem Ruurd. Weliswaar is er

reden om tevreden te zijn over de manier waarop de database via de website is ontsloten, maar dit resultaat is verkregen met relatief grote inspanningen. Dat Ruurd het product is van een eenmansbedrijf, is een mogelijk risico voor de continuïteit van het systeem. Het moment om het archievenbeheersysteem geheel te vervangen doet zich nu nog niet voor. Daarvoor zijn verschillende redenen: zolang de website nog niet volledig is opgeleverd, kan het functioneren ervan nog niet goed worden beoordeeld; een volgende conversie van de gegevens uit het huidige naar een nieuw systeem vereist een gedegen voorbereiding; er zijn de komende jaren de nodige ontwikkelingen te verwachten op het gebied van *open source* software. Het is goed denkbaar dat ervoor wordt gekozen het systeem niet geheel maar gedeeltelijk te vervangen, waarbij de ontsluiting van de collectie Beeld en Geluid de hoogste prioriteit heeft.

Het behoort nadrukkelijk niet tot de ambities van het Streekarchief, een eigen e-depot in te richten. Zo'n e-depot dat voldoet aan alle eisen van duurzame digitale opslag valt gezien de hoge kosten niet te realiseren. Bovendien worden door enkele grote archiefdiensten (Nationaal Archief Den Haag, Gemeentearchief Rotterdam) al e-depots ontwikkeld, bij welke initiatieven andere archiefdiensten naar verwachting te zijner tijd kunnen aansluiten.

Financiën

Op het gebied van de financiën wordt ondersteuning geboden door de gemeente Aalburg. Het gaat hierbij om de financiële en salarisadministratie en om het samenstellen van de begroting en de jaarrekening.

Het Streekarchief ontvangt structurele bijdragen van de deelnemende gemeenten (Aalburg, Heusden, Werkendam en Woudrichem) en van Waterschap Rivierenland. Verder zijn er enige structurele baten uit bestellingen van kopieën, het verrichten van onderzoek in opdracht en de verkoop van boeken. Het cultureel ondernemerschap dat het Streekarchief ambieert, zal er toe leiden dat dergelijke inkomsten in de komende jaren hoger worden dan voorheen.

Cultureel ondernemerschap

Voor het genereren van nieuwe inkomsten kan in de eerste plaats de eigen collectie worden ingezet, waarbij te denken valt aan een toenemend aantal bestellingen van afbeeldingen uit de collectie Beeld en Geluid. Ook zijn er mogelijkheden om externe gelden aan te trekken met de in huis aanwezige expertise. Daarbij kan worden gedacht aan het verzorgen van cursussen, aan de inventarisatie van particuliere archieven of aan het adviseren van andere gemeenten over inspectiezaken. In de derde plaats zal het Streekarchief zich nog meer dan voorheen moeten richten op het verwerven van subsidies, bijvoorbeeld op het terrein van cultuureducatie.

Om de effectiviteit van dit cultureel ondernemerschap te kunnen beoordelen, dienen de bovengenoemde inkomstenbronnen expliciet inzichtelijk te worden gemaakt in de jaarlijkse begroting en in de jaarrekening. Een directe terugkoppeling naar dit beleidsplan in het jaarverslag stelt bovendien het bestuur van het Streekarchief in staat de verwezenlijking ervan te bewaken.

Jaarlijks blijkt bij het vaststellen van de begroting in hoeverre de ambities en doelstellingen van het Streekarchief in concreto gerealiseerd kunnen worden. Op de volgende bladzijde is de meerjarenbegroting van het Streekarchief Land van Heusden en Altena weergegeven. De begroting voor de periode 2010-2013 is opgesteld aan de hand van de begroting voor het jaar 2010.

Meerjarenbegroting 2010-2013

Kosten	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Bestuurskosten	2.000	2.000	2.000	2.000
Salarissen	388.500	388.500	388.500	388.500
Reis- en verblijfkosten	5.100	5.100	5.100	5.100
Overige personeelslasten	12.250	12.250	12.250	12.250
Huur gebouw	170.700	170.700	170.700	170.700
Onderhoud gebouw	3.000	3.000	3.000	3.000
Belastingen/verzekeringen	600	600	600	600
Huur archiefruimte	21.263	22.950	24.638	26.325
Abonnementen	2.000	2.000	2.000	2.000
Bibliotheek	850	850	850	850
Kantoorbehoeften	2.500	2.500	2.500	2.500
Overige bureaunkosten	800	800	800	800
Telecommunicatie	3.000	3.000	3.000	3.000
Automatisering	21.500	21.500	21.500	21.500
Administratie/accountantskosten	16.000	16.000	16.000	16.000
Archiefverzorging	1.950	1.950	1.950	1.950
Scanning/microverfilming	2.500	2.500	2.500	2.500
Website	22.400	15.500	15.500	15.500
Conservering en restauratie	5.000	5.000	5.000	5.000
Kapitaallasten	15.568	14.887	17.887	17.887
Overige lasten	0	0	0	0
Onvoorzien uitgaven	2.000	2.000	2.000	2.000
Totalen	699.481	693.587	698.275	699.962
Opbrengsten	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Vergoedingen inlichtingen/cursussen	4.500	4.500	4.500	4.500
Rente	4.500	4.500	4.500	4.500
Bijdragen van derden	23.450	23.450	23.450	23.450
Bijdragen van deelnemers	656.361	657.367	662.055	663.742
Resultaat voor bestemming	-10.670	-3.770	-3.770	-3.770
Mutaties reserves	10.670	3.770	3.770	3.770
Resultaat na bestemming	0	0	0	0
Totalen	699.481	693.587	698.275	699.962

Samenvatting

In de gemeenschappelijke regeling is voor het Streekarchief een drieledige doelstelling geformuleerd: de zorg voor het beheer van de naar het Streekarchief overgebrachte archieven; het toezicht op het beheer van de nog niet door de gemeenten overgebrachte archieven; en het bevorderen van onderzoek naar de geschiedenis van de regio. Met de uitvoering van deze wettelijke en bovenwettelijke taken maakt het Streekarchief zich sterk voor zowel een actieve en duurzame openbaarheid van overheidsinformatie als voor een optimale toegang tot de bronnen van het cultuurhistorisch erfgoed van het Land van Heusden en Altena. In dit beleidsplan zijn de ambities geformuleerd die het Streekarchief Land van Heusden en Altena in de periode 2010-2013 denkt te verwezenlijken. Op grond van een analyse van de sterke en zwakke punten van het Streekarchief zijn in de inleiding voor de komende beleidsperiode de volgende kerndoelen omschreven:

1. Digitale ontsluiting

Van groot belang is de digitale ontsluiting van de archieven en collecties. Dit betekent onder meer dat alle bestaande archiefinventarissen en plaatsingslijsten worden ingevoerd in het archieven-beheersysteem; alle inventarissen worden in overeenstemming gebracht met toonaangevende internationale standaarden; het tempo waarin het aanwezige foto- en filmmateriaal wordt gedigitaliseerd, beschreven en beschikbaar gesteld wordt versneld; veel geraadpleegde archiefbestanden, zoals de bevolkingsregisters en de bouwdoSSIers, worden *online* toegankelijk gemaakt.

2. Digitaal informatiebeheer

Een van de grootste uitdagingen waarvoor het Streekarchief zich in de komende jaren gesteld ziet, is het veiligstellen van een duurzame digitale informatievoorziening. Het overleg met de aangesloten gemeenten op het gebied van het informatiebeheer dient te worden geïntensiveerd om in de toekomst hoge kosten te vermijden.

3. Cultureel ondernemerschap

Meer dan voorheen treedt het Streekarchief op als cultureel ondernemer. Zowel de eigen collectie als de binnen de archiefdienst aanwezige kennis en ervaring bieden hiervoor uitstekende mogelijkheden.

4. Toegang voor een breed en divers publiek

Een zo groot en divers mogelijk deel van de samenleving moet kennis kunnen nemen van het cultuurhistorisch erfgoed van het Land van Heusden en Altena. Het Streekarchief wil inspelen op de trend dat het publiek verwacht dat een archiefdienst zijn collectie niet uitsluitend beheert maar ook presenteert.

In afzonderlijke hoofdstukken zijn deze en andere ambities op het gebied van Publiek, Beheer, Acquisitie en inspectie, en Bedrijfsvoering nader uitgewerkt.

Publiek

In de afgelopen jaren heeft het Streekarchief er veel aan gedaan om zijn collectie onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Het Streekarchief wil in de komende beleidsperiode onverminderd inspelen op de vraag uit de samenleving naar een goede toegang tot de bronnen van het cultuurhistorisch erfgoed. Dit kan worden gerealiseerd door een voortdurende verbetering van de website, de optimalisering van de dienstverlening in de studiezaal, en het nog verder verhogen van de kwaliteit van de externe dienstverlening. Bij het laatste valt te denken aan het organiseren van cursussen en de inhoudelijke facilitering van erfgoedprojecten zoals tentoonstellingen, publicaties of herdenkingen. Bij het streven een groter en diverser publiek te bereiken is het van groot belang dat activiteiten ontwikkeld kunnen worden op het gebied van public relations en educatie.

Het bovenstaande vraagt om blijvende investeringen in de website en in de digitalisering van archiefbestanden. Eveneens van belang is de inzet van personeel op de studiezaal en op het gebied van externe dienstverlening, public relations en educatie.

Beheer

Het inventariseren van archieven krijgt in de komende beleidsperiode een lagere prioriteit dan voorheen, ten gunste van de werkzaamheden die kunnen worden samengevat onder de noemer 'digitale ontsluiting', zoals het onderhouden van de website, het invoeren en bijhouden van inventarissen en andere toegangen in het archievenbeheersysteem, het beschrijven van grote aantallen foto's, en het digitaliseren van veel geraadpleegde archiefbestanden zoals de bevolkingsregisters en de bouwdoSSIers.

In afwachting van een schade-inventarisatie en een daarop gebaseerd behoudsplan worden in de komende jaren de uitgaven voor restauratie verminderd. Dit is in overeenstemming met de omstandigheid dat vanuit het oogpunt van behoud de meeste aandacht zal uitgaan naar de gemeentelijke archieven uit de periode 1850-1950, waarbij niet de noodzaak bestaat tot restauratie maar wel tot preventieve conserveringsmaatregelen (opschonen en herverpakken).

De ambities op het gebied van het archiefbeheer brengen naast investeringen in software (archievenbeheersysteem, beeldbank) en scanning een grote personele inzet met zich mee, vooral met betrekking tot de digitale ontsluiting.

Acquisitie en inspectie

De overbrenging van overheidsarchieven naar het Streekarchief wordt uiterlijk 2013 op het vereiste (wettelijke) niveau gebracht. De aanzienlijke omvang van deze archieven (het betreft enkele honderden strekkende meters) zorgt voor een tekort aan beschikbare depotruimte.

Op het gebied van inspectie ambieert het Streekarchief een actievere rol bij het digitale informatiebeheer van de aangesloten gemeenten. Om ook in het digitale tijdperk een duurzame informatievoorziening van de lokale overheden in het Land van Heusden en Altena te garanderen, dient het Streekarchief nauwer betrokken te raken bij de ICT-keuzes die in de aangesloten gemeenten worden gemaakt.

Het Streekarchief beschikt over een eigen archiefinspecteur; in principe is de kennis aanwezig om de ambities op het gebied van Acquisitie en inspectie te kunnen realiseren.

Bedrijfsvoering

De hierboven al gesignaleerde ontwikkelingen zorgen voor een verandering in de werkzaamheden van het personeel: een grotere toegankelijkheid van archieven en collecties wordt niet zozeer bewerkstelligd door inventarisatie maar veeleer door uiteenlopende werkzaamheden op het gebied van digitale ontsluiting, waarmee alle medewerkers te maken hebben. Nog meer dan in het verleden maakt het Streekarchief dankbaar gebruik van de inzet van vrijwilligers. Onlangs zijn al twee nieuwe projecten van start gegaan waarbij vrijwilligers betrokken zijn, te weten de digitalisering van de bevolkingsregisters en van de bouwdoSSIers.

Op het gebied van huisvesting zal zich (zoals vermeld) in de komende jaren een tekort aan depotruimte manifesteren. Daarover zal op afzienbare termijn een beslissing moeten worden genomen.

Wat betreft de financiën wordt een nieuwe koers gevolgd door naast de bijdragen van de deelnemende gemeenten actief te streven naar andere structurele en incidentele baten. Met betrekking tot dit cultureel ondernemerschap valt te denken aan de bestelling van reproducties van archivalia, het verrichten van onderzoek in opdracht, het verder uitbouwen van de Archiefwinkel en het benutten van de binnen het Streekarchief aanwezige kennis en expertise door het verzorgen van cursussen, het inventariseren van particuliere archieven en het verwerven van subsidies, bijvoorbeeld op het gebied van cultuureducatie.

Het brede terrein van de digitale ontsluiting vergt een grote inzet van personeel, evenals de coördinatie van de vrijwilligersprojecten. Toenemende investeringen als gevolg van het naderend gebrek aan depotruimte zijn onafwendbaar. Het Streekarchief boort nieuwe inkomstenbronnen aan.